

Uredništvo i uprava ZAGREB, MASARYKOVA 28a

STRANICA

UPOZARJAMO ČITATELJE NA DANAŠNJI UVODNIK O NAŠEM TISKU

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSkih EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

NAŠ TISK

Poziv našega lista, da naj sodelujejo vsi emigranti v dosegu naše vroče želje in nujne potrebe, izdajati naše glasilo »Istra« redno na najmanj šestih straneh, je našel razumevanje in primeren odziv pri čitateljih, in sicer v večji meri pri preprostih delavskih slojih kakor pri naši inteligenci.

Seveda ni z vprašanjem »Istra« tudi že rešeno vprašanje našega tiska sploh, in sicer toliko periodnega kolikor neperiodnega. »Istra« ima svojo specifično nalogo, biti namreč glasilo naše emigracije. Poleg te svoje prvenstvene naloge pa mora opravljati še vse druge, kajti to je edina periodna publikacija, ki jo izdaja naša emigracija, in tudi edina publikacija, ki se sistematično bavi s problemom naše manjšine pod Italijo.

Toda tudi naš neperiodni tisk je še silno pomanjkljiv. V tem pogledu so nam Južni Tirolci lahko za vzgled. Pravkar je izšla nam i z druge strani predobro znana nemška družba »Südmark« na Dunaju knjižico »Nemstvo v jugovzhodni Evropi leta 1936«, v kateri je častno mesto in največ strani posvečenih Južnemu Tirolu. O članku samem bomo v našem listu še poročali. Za naša izvajanja se hočemo omejiti samo na literaturo o Južnem Tirolu, ki jo navaja knjižica na koncu članka. Nič manj kakor 18 knjiž. znanstvene, beletristične ali propagandne vsebine, ki se bavijo s problemom Južnih Tirolcev, so izdala razna nemška založništva samo leta 1936. Publikacije v drugih jezikih niso navedene. Kaj pa lahko mi vzorecemo s to bogato literaturo? Nas je v Juljski Krajinji najmanj še polovickokrat več kakor Nemcev v Južnem Tirolu. Vso našo knjižno produkcijo leta 1936 pa tvorijo, recni in pišni štiri knjige: Ziceva »Istra« in Il del, Božičev Idriljski kot Radetičeva drama »Za goli život« in »Jadranski kolar« 1937. Ako upoštevamo še druge jezične publikacije, bi dodali še Černejev »Life and death struggles«. Za leto 1937 bo žetev še revnejše, saj si ne upamo niti več izdati »Jadranskega kolarja«. V pogledu knjižnih publikacij je

KRIJUMČARI PRED RIJEČKIM POROTNIM SUDOM VICENC BARAGA OSUDEN NA SMRT

Rijeka, 14 oktobra 1937. (Sag). Danas su pred porotnim sudom odgovarali radi ubistva finansijskog organa prigodom krijumčarenja Vincenc Baraga, Franjo Kruh, Ivan Baša, Andrija i Anton Stemberger. Na samoj granici kod prelaza došlo je do oružanog obračunavanja između krijumčara i organa granicne finansijske straže u kojem je stradao životom finapc, Giuseppe Manca.

Izrečena je presuda kojom se Vincenc Baraga osuđuje na smrt, Franjo Kruh na doživotnu robiju, obojica na plaćanje sudbene troškova od lira 1.040, i na naknadu štete oštećenoj strani od 10.000 lira. Rijeseni su zbog djela ubistva Ivan Baša, Andrija i Ivan Stemberger, jer istog nisu počinili a niti bili saučesnici.

SAMOSTANSKO POSLOPJE V TRNOVEM BODO RESTAVRIRALI

Reka, oktobra 1937. — (Agis) — Notr-damski samostan v Trnovem bodo spomladni popravljali. Vse šolsko dvignili za eno nadstropje in temeljito popravili dosezanje prostora. Kot napovedujejo bodo delom pričeli spomlad. Sola trnovskega samostana je daleč naokrog znana kot dobra. Že od nekdaj je bila dobro obiskovana, ne samo od domačih in okoliških deklet, ampak so starši semkaj pošiljali svoje hčere iz vseh delov Julijske Krajine, posebno pa še iz Trsta. Med gojenkami trnovskega samostana je vsako leto tudi lepo število Hrvatice iz Opatiže in Vołoske. Zadržna leta pa je opaziti tudi večje število Italijanek.

VESELA ZGODA U RIJECKOM »DOPOLAVORU«

Rijeka, oktobra 1937. S o. ni došlo je v prostorije mjesnog »dopolavora« mladi fašista Viezzoli, mehaničar u tvornici torpeda. Bio je veselo i dobro raspoložen, bio je pjevao neku pjesmu. U sobi nalazilo se je više njegovih drugova fašista, koji su isto tako članovi dopolavora. Na do sada neobjavljen način našla se je na podu Mussolinijeva slika, koju je mladi fašista Viezzoli stao gaziti. Prisutni njegovi drugovi fašisti upozorili su ga na to riječima »Non ti la conosci«, a on im odgovori »E chi lo conosco, nom lo go mai vislo!« Jedan od prisutnih ga upozoravajući glasom opomene »e comme questo? tutto il mondo lo conosce«.

Radi toga bio je od svojih drugova iz bojazni prijavljen policijskih vlastina. Drugi dan došli su po njega četiri politička agenta riječke kvature i odveli ga u zatvor, gdje se i danas nalazi. Na lice njegova u prostorije »dopolavora« je odmah drugi dan došla policijska komisija, koja je obavila rekonstrukciju događaja i preslušala sve svjedoke, a naročito je imala da utvrdi namjeru počinioca djela. Prijavljeni Viezzoli se brani da je bio u pripitnom stanju, Otac uhapšenoga također je mehaničar u tvornici torpeda. (Sag)

NAŠI ROJAKI V ARGENTINI.

Ljubljana, oktobra 1937. (Agis) Zadnja številka argentinskog tehnika »Slovenskega lista« prinaša odgovor nekakom naročniku, ki se pritožuje, da ta tehnik prevajč zasluđuje interese Primorca, premalo pa ostalih slovenskih izseljencev. Odgovor med drugim navaja tudi, da ima »Slovenski list« med primorskiimi izseljenci največ naročnikov. Dalje pravi, da se v slovenskih društvih v Argentini največ udeležujejo iz Primorca. Za kraljev rojstni dan so v zboru nastopili sami Primorci in tudi drugi, ko so gre za skupne koristi Jugoslovenskega naroda so Primorci v prvih vrstah. Dalje pravi list: »Slovenski smo vsi eno in zato ne bomo in ne moremo upoštevati meje, ki so jo proti našim volji vzpostavili ter tako presekali naše slovensko narodno telo na dvoje!«

FOMILOSTIVJE NEMCEV Z JUŽNEGA TIROLSKEGA

Trst, oktobra. — Italijanska vlada je te dni pomlostila šest južnotirolskih Nemcev, ki so bili konfinirani na otoku Ponz. Konfiniranci so bili v februarju obsjedni na konfinacijo zaradi obdolžitve protifašističnega delovanja.

tedaj problem še bolj pereč. Tu ne čaka naloga samo nas emigrante, temveč vse naše kulturne delavce in pisatelje ter vsa naša založništva. Zgornji zglej naj bo nam vsem v bodrilni memento in v poziv k sistematičnemu in složnemu delu! P. P.

DROBNE VESTI IZ NAŠE DEŽELE

Gorica. — Pretekli teden so pod posebno komisijo poskusili peči kruh mešan iz raznih mliki iz črne, koruzne itd. Uspeli je baje zadovoljiv in ugotavljajo, da je kruh ne le okusen, ampak tudi redilen. To so ugotovili gospodje, ki so bili v komisiji in ki le redko jedo črn kruh. Mislimo, da kmotom ne bi bilo treba pripovedovati teh pdkritij, ki so za njih nekaj vsakdanjega. Sveda moramo staviti pri tem vprašanje in omejiti na one, ki si še kruh sploli lahko privoščijo.

Zagorje. — Pod drevesom so našli mrtvega 27 letnega Josipa Milavca. Pri preiskavi so ugotovili, da ga je po nesrečnem slučaju usmrtila granata, ki jo je našel. Imenovan je namreč spadal med one nesrečneže, ki si skušajo z iskanjem in prodajanjem starih k. inških ostankov, olajšati življenje.

Škofljan pri Divači. — V letošnjem letu je bila Škofljanjanka jama 6 krat popolnoma in svečano razsvetljena. Ob takih prilikah so se navadno vršile tudi domače ljudske veselice, ki jih je vodil dopolavor. Namen teh svečanosti je bil, da bi zopet pritegnili nekaj številne in hvaležne obiskovalce te svetovno znane jame.

Trenta. — V Trenti so zgradili nov planinski dom, ki nosi ime »Eufem Desmon«. Doznavamo tudi, da je v letošnjem letu obiskalo planinske kočje, ki jih oskrbuje planinsko društvo s centralo v Trstu, 1.530 Italijanov in 438 tujecev, to je približno polovico tega kar ima n. pr. ena naša kočja (na Kredarici pod Triglavom) obiskovalcev v istem času.

Gorica. — V ulici, ki nosi sedaj ime Via Ballila. je nastal v postopju Francu Turela ogromen požar, ki je grozil, da se bo razširil na vsa sosednja poslopja. Za hvaljivo se hitri in uspešni akciji kasilceve, še je posrečilo požar omejiti, ne pa pogasiti. Silivi Kamensček, ki je spal mirno v n. lni sobici v najvišjem nadstropju hiše. Posrečilo se je rešiti ga, ko je otrok že kazal znake zastrupljenja. Požar je nastal najbrže v stanovanju neke ženske, ki je zbiral stare čunje iz papir, kar se je najbrže vnel vlesed nesrečnega slučaja.

Trst. — Ker je potekla podedatja mesta Trsta funkciska doba, so pričakovali, da bo imenovan v mestu nov podedatja. Toda s posebnim dekretom je bila podaljšana funkciska doba do 22 oktobra 1941, dosedanjemu podedatju Enricu Paulu Salemu. Ob tej priliki mu posveča časopisje, dolge kolone, v katerih zlasti poudarja njegove zasluge za povzdigo mesta, ki da je v zadnjih štirih letih skoro spreminilo svojo zunanost.

Trst. V soboto je bil pričetek pouka na ljudskih šolah. Vsi otroci so morali v šolo v spremstvu staršev in v uniformah. Pred pričetkom svečanosti se je vršila posred mlade.

Dutovlje. — Tik hiše Josipa Omižellija se je nenadoma vnel senik, v katerem je bilo okrog 120 kg sena. Senik z vsem senom je zgorel in lastnik trpi preko 15.000 lir škode.

Idrija. Ljudski šoli v Idriji je darovalo znano društvo »Dante Alighierinov radio aparato«. Tajnik se je za to zahvalil in odredil, da se bo na aparatu nataknil napis Imenovanega društva.

Sv. Gora. — Nekaj otrok se je igralo v bližini nove velike zgradbe spomenika v volni padlin. Toda pri tem se je nevarno ponesrečil 14 letni Josip Strok iz Gargaria. Otroci so se namreč igrali z mafinim železnim vozikom za prevažanje materijala.

Čepovan. — Henrik Bremec, star 28 let se je na žagi v Doljni Tribuški ponesrečil. Pri žaganju je namreč dobil nevarno rano na desni roki. P. l. v. e. — Karabinerji so naznanili sodnim oblasem Antona Flego, starega 36 let in Rudolfa Kodello iz Kanala, starega 50 let. Oba sta zakrivila manjše prestopke.

Rino Alessi piše

Ljubljana, 18. oktobra 1937. (Agis) Ko Rino Alessi piše, mu mora potajati zelo vroče. Drugače si ne moremo misliti, da bi človek mogel tako stopinjati v naš duševni besed in čustev pri pisanju. Njegove misli lete in lete neke nad glavami navadnih zemljanov in brne kakor trimotorniki. Rina Alessija že poznamo. Pred časom nas je obiskal in si ogledal Jugoslavijo, o kateri se danes povedati marsikaj prelepega, česar vtisih ni vedel. Toda kaj se hotel Danes je postal in je nekaj časa bil direktor in morda glavni direktor velikega lista v Italiji, a poleg tega je postal nekak tolnak vseh političnih in nepolitičnih dogodkov znotraj ali zunaj. Njegove izjave so malo manj kot uradne in v dolgih kolonah se tiakajo in pretiskujejo na pravih mestih v jasističnih časopisih. Kar on danes reče in napiše, to drži. Da pa nju je Bog dal znamenje, da lahko lo napiše v visokem, plamenem tonu, temu ne moremo zameriti.

Ko je šel Mussolini v Berlin in potoval po Nemčiji, je moral sedeti Rino Alessi in pisati. On je tudi pisal skoro vsak dan in vsa Italija je njegova članke praipustala. Zakaž ne bi nekaj tega prepisali še mi, ker gotovo nani ne bo škodilo in morda tudi ne preveč koristilo. Samo da nekaj pismo, še drugega namenoma nimamo pri tem in če se bo morda komu zdelo, da je to, rekli bi prepsavanje v prevodu, brez pomena. Nekateri pa govorijo tudi zanimivo, saj je njegovo pisanje večkrat zelo zanimivo.

Zanimivo. — Bodočnost sveta je v rokah dveh moč: Mussolinija in Hitlerja. On, Rino Alessi je nekaj več kakor politična slika, poročena vesed srčne retorije in inspiracije. Če je politika tudi znanost, es mora os Rim-Berlin smatrati kot eden istih svetostihi se izumov, ki imajo moč spreminiti smer zgodovine, ne le enega kontinenta, ampak vsega človeštva.

Ko se reče os Rim-Berlin, moramo pod tem razumeti dve imeni: Mussolini-Hitler. Mogče os ni nikoli srečali v sekus stoletij izločeni obdobji dveh stotletij si kakov, v neenakih časih...

Mussolini je Roman: njegova misel in duh sta univerzalna, kakor Rim cesarjev in papežev. On je vodja v antičnem in dokončnem smislu italijanske zgodovine, torej za neki ideal, ki izhaja iz Rima in gleda v svet. Mislimo si Mussolinija v družbi Sorpiona, Cesarja, Augustusa, Leona Velikega, Hildebranda, Danieja, Machiavelija in Napoleona.

Kateri je največji ponos Mussolinijeve Italijanov? Da je ustvaril iz lastne dežele prvo na svetu, lastno raso najbolj upoštevano vesed svojih fizičnih in moralnih čednosti. To je bila tudi v oslalem tendenca, politična in moralna, najprej Imperija, potem tudi Cerkuve, dveh civilizacij, najbolj tipičnih romanjskih in italijanskih, torej za neki kadar izhajajo mrtve, delujejo, kadar tudi smatrajo polnočne: dveh civilizacij, ki jih je Mussolini zdvil in harmoniziral v svojih jakih možganjih. — S tega stališča se nam on kaže kot človeška rešitev obrana od usode, v pomiritev največjega konflikta naše zgodovine: boja med papetstvom in imperijem. Mussolini jih je dokončno spravil. In nikoli se ne kaže bolj jasno kot v tem trenutku, da gre za dve večji duhovni sili, sposobni preje spreminiti se in preoblikovati, nikoli pa ne ugasniti in izginiti.

V Adolfu Hitlerju so značilnosti nemškega polboja jasne. Od dne ko je Hitler prevel mesto polboja Hindenburga, ki je bil v zveze vstave Wahnale, je on ostal kot Wolan na zemlji, niden in bojevit. Ljudska Janlacija ga povzdiguje v neprostovoljnem procesu do samobožanstva Hitler je sanjal. Delo Hitlerja je akcija, ki se vrši s simboli. Njegova dela niso še nekaj časa sam značaja človeške politike, ampak politike, ki je še postala religija. In zato sledišča Hitler lahko nadomestuje še v življenju vse bogose loptevskega Olimpa...

Mussolini je dejal: »Sve do postal lestitičen.« Trilice vsebuje univerzalni princip, ki bo kot ekspanzivna moč razširil, najprej s Imperijem, potem pa z Cerkvijo, vsažajo teritorijem, potem pa z Cerkvijo, mejo narodov. Italijani so ponosni, da lahko služijo stvarnosti, ki je vsebina dveh tisícletij zgodovine. Od Ballika do Radelega morja gre nov meridijan Evropa. Nova Evropa se vlada na osi Rim-Berlin. Kjer se srečujeta dve znameniti civilizaciji — med neko Francijo in Anglijo, ki sta zgubili vsako silo do obstoja.

Morda ste pričutili, lo kar je napisal entralni pričeti mesece zgoraj omenjeni pisatelj »rimske univerzalnosti«. Gotovo ste si tudi pri osameznih ugotovitvah in mišljah, pa najsi so po vašem pametu ali ne, misli os vendarle, ustvarili svoje mnenje. Tudi mi si smo ga ustvarili. Bolje pa je, da et ga ohranimo vsak zase, da se ne bi proti komu pregršili.

O ISTINI

Kao što se sunce okreće, — pa i sve ostalo, što živi fizičkim životom u sferama sunčano...

Zgrada celokupne kulture i civilizacije, od temelja do krova, izgrađena je od istine i ispunjena je i osvetljena istinom.

A religija, — ne licemerna, lažna religija šarlatana; nego iskrena, istinita religija pravih ljudi...

Dobro, čvrsto se rađa u svijetlu, da celoga svoga sveta nemarno, hrabro i nemilosrdno...

Op. ur.: Na izričitu želju samog pisca, dostinje ore misli iznimno u okvativni, iako se po pravilu naš list tiska lijevokrajno.

Novo zadolžitve naših občin

gorički pokrajinski upravni odbor je u začetku oktobra odobril obćinskima upravama u Črničah pri Gorici...

Posojilo črniške obćine je namenjeno za nakup neke veće hiše in preuredite iste za obćinski dom.

Črnovrški obćini pa je odobren posojilo u znesku 42.000 lir za name-njenje za dovršitev nekaj nujne vodne naprave...

NIKOLA ŽIC, ZAGREB:

IZ GRADE ZA ZBORNIK O ISTRI

Kastav A. a) Župna crkva sv. Jelene, obnovljena god. 1709. iz porušenja novogodišnje »Crekvine«.

b) Crkva sv. Trojice, najstarija u Kastavu. Sloz: gotski.

c) »Crekvina«, mirne crkve sv. Marije. Umjetna gradjevina u romanskom slogu.

d) Općinska »loža« na stupovima. e) Bunari na Lokvi, zdenici iz grčkog doba u Jurčičevju.

f) Propovedajonica u crkvi sv. Jelene potječe od domaćeg umjetnika pok. Frana Marottlija.

g) Oltar sv. Jelene u crkvi sv. Jelene (Mletačko doba).

B. a) Nepoznati autor: Majka Božja ulazeci u nebo sa stolnjom poglaviti svetica i svetica, zvana »Svi svetci«.

b) Ujlene slike u crkvi sv. Trojice. c) Majka Božja, majolika iz mletačkog doba (u kući br. 65).

d) Zlatna monastirna u crkvi sv. Jelene, starinska mletačka radnja.

e) Srebrna kandilja, kao gore. f) Kandiljeri (svijećnjaci), kao gore.

g) Orobnja ploča grad. kapetana Ben. Sabbatini-ja, iz god. 1624. — kapeli Sv. Iulijana iz oltara sv. Jelene.

h) Veliko zvonno, rad zvonoljevara Frankl-ja iz XVIII. vijeka na zvoniku sv. Jelene.

RADI BRATA V ARGENTINJI PONOVNO KLICANA H KARABINJERJEM

Ljubljana, 18. oktobra 1937. — Ljubljana, 18. oktobra 1937. — (Agis) — »Slovenski tehnik« iz Buenos Aires-a, pri katerem so deluje tudi naša vojaki, piše v eni izmed zadnjih števil: »Krnica nad Idrijo«.

VELIK PROCES PROTI TATOVOM, KI SO OKRADILI CERKEV V SEMPASU

Sempas, oktobra 1937. (Agis). — Pred sodiščem v Gorici se je vršil proces proti onim, ki so pred časom okradli cerkev v Sempasu. Na zatožni klop so prišli Ivan Doljak iz Orgarja, star 27 let, Franc Filipič, star tudi 27 let, Ivan Zbona, star 25 let, Jakob Bertič, star 57 let iz Gorice...

Tatovi v Novem svetu

Idrija, oktobra 1937. — (Agis) Pred kratkim so tatovi ponoci obiskali trgovca in posebnika Franca Nagoda v Novem svetu pri Godovtju...

mačih imeti stikov z nikomur. Poleg tega pa so v njej nastanjeni vojaški inženjerji, ki gradijo ceste in druge vojaške utrdbe in je tako vsa družina, izven matere ter mlajših bratov in sester, ki živijo na posestvu očevem...

Dobra vinska letina na Vipavskem

Gorica, oktobra 1937. — (Agis) — Kljub izredno deževnemu poletju se je letošnja trgatve zelo dobro obnesla. Sicer je grozdje izredno pozno dozorelo, saj je bilo ob koncu avgustovih dni še vedno kislo, toda kljub temu se je posestnikom ob bendini nabralo v kletih izredno dosti grozdiča.

Novo fašistična naselbina

Trst, oktobra 1937. — (Agis) — Za 19. oktobra t. l. je napovedana svečana otvoritev nove naselbine Aprilje v izsedenih pontonskih močvirjih.

Osude pred specialnim tribunalom u Rimu

Pred specialnim tribunalom u Rimu odgovaralo je 13 anti-fašista pod optuzobom, da su vršili revolucionarnu protu-fašističku i kušali srušiti vladu.

ANDRAZ JEGLIČ V Podbrežju pri Podnatu na Gorjenjskem je 13. t. m. umrl upokojeni višji državni pravnik Andraž Jeglič.

DR. IVAN LAMUT

V ljubljanski splošni bolnici je umrl 12. oktobra t. l. dr. Ivan Lamut, višji poštini svetnik in pomočnik ravnatelja poštne direkcije.

BAKARČIĆ JOSIP

17 ovog meseca umro je u Zagrebu Bakarčić Josip, zidar, rodom iz Pužev brega.

Table with 2 columns: Name and Amount. Includes 'U FOND »ISTRE« BROJ 42' and 'Ukupno D 41.649.60'.

Povjerenica za Ameriku g. Mary Vidotti dostavila nam je 1 dolar za preplatu: Mr. Emil Blazevich, Metropolitan Opera House.

Urednikova pošta

Nešić Antun, dipl. lehn., Pančevo: Preplata plaćena do 30 IX 1937. Subić Miloš, Kamnik: Dugujete još Din. 24.— do konca tekuće godine.

C. a) Svi kipovi svetaca izradjeni su od tvrtke Fr. Schnalzi iz St. Ulricha god. 1891.

b) Osobito vrijedna i lijepa je mala monstranca, okrugla srebrna i pozlaćena.

D. Ima stariji škrinja i slično, što bi vrijedilo fotografirati.

Kaštel, župna crkva sv. Sabe Opata je stara preko 100 godina te je zidana u romanskom slogu.

Kaštel, Stara crkva je godine 1741 je bila porušena, a nova je iz temelja zidana godine 1907 u romanskom slogu.

Kifanoč, župna crkva bila je sagrađena 1659, i to prezbiterij u gotskom, a lada u romanskom slogu.

Košljun, Samostansku crkvu je sagrađio Ivan Frankopan ostavljajući u oporuci 6. 1453 tisuću dukata, a tisuću dukata njegova kći Katarina, zaručena Franom Dandolo.

Krašice, župna crkva je sagrađena u IV. (?) vijeku. Graditelj je bio neki Castaldo.

Krašice, župna crkva je sagrađena po svojoj prilici u XII vijeku. Stil je bizantski, križni svodovi su od kamena.

Krašice, župna crkva je sagrađena po svojoj prilici u XII vijeku. Stil je bizantski, križni svodovi su od kamena.

Krašice, župna crkva je sagrađena po svojoj prilici u XII vijeku. Stil je bizantski, križni svodovi su od kamena.

Krašice, župna crkva je sagrađena po svojoj prilici u XII vijeku. Stil je bizantski, križni svodovi su od kamena.

Krašice, župna crkva je sagrađena po svojoj prilici u XII vijeku. Stil je bizantski, križni svodovi su od kamena.

Krašice, župna crkva je sagrađena po svojoj prilici u XII vijeku. Stil je bizantski, križni svodovi su od kamena.

Krašice, župna crkva je sagrađena po svojoj prilici u XII vijeku. Stil je bizantski, križni svodovi su od kamena.

VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

17 DRUŠTVA I) ISTRACI U ZAGREBU ZERJAVICEVA ULICA BROJ 7.

CLANSKI SASTANAK

Društvo Istra u Zagrebu održalo je u nedjelju 24. u malom dvorani Narodnoga doma... Dnevni red: Diskusija o prijedlozima za... Društvo Istra u Zagrebu održalo je u nedjelju 24. u malom dvorani Narodnoga doma... Dnevni red: Diskusija o prijedlozima za... Društvo Istra u Zagrebu održalo je u nedjelju 24. u malom dvorani Narodnoga doma... Dnevni red: Diskusija o prijedlozima za...

IDENI TEČAJ U CELJU

Celje, oktobra 1937. - U nedjelju, dne 24. oktobra, održan je tečaj u dvorani Malog dvorani Narodnoga doma... Na katerom su predavali govorila profesor Dragi i dr. Dekleva... Na katerom su predavali govorila profesor Dragi i dr. Dekleva... Na katerom su predavali govorila profesor Dragi i dr. Dekleva...

CLANSKI SASTANAK »ORJEMIA« U NOVOM SADU.

Novi Sad, 17. oktobra 1937. Dne 15. oktobra održalo je društvo »Orjemia« u Novom Sadu sastanak svoga članstva... Na sastanku su prisustvovali predstavnici... Na sastanku su prisustvovali predstavnici... Na sastanku su prisustvovali predstavnici...

IZ LUBLJANSKEGA »TABORA« SVEČANA OTVORIŠTE PREENOVJENEGA ZAVETISKA

U nedjelju 24. oktobra 1937. održano je svečano otvorište obnovljenoga zavetiska u Ljubljani... Na otvorištu su prisustvovali predstavnici... Na otvorištu su prisustvovali predstavnici... Na otvorištu su prisustvovali predstavnici...

ISTRA SE MIJENJA

6. DJEVOJKE PJEVAJU*)

Gledam kako moj otac igra u »boćice«. Trči sa jedne strane na drugu, hitar i živ, miršav i crvena lica, prosjede kose. Tako sam ga gledao i prije trideset godina, samo je onda bilo u njemu mnogo više samopouzdanja i vjere. On da je bolje vidio i ruka mu je bila mnogo sigurnija. Ipak on osjeća da se još drži, da trči za balinom on jedini sa preko šezdeset, dok su svi drugi igrači bar trideset godina mlađiji od njega. Radni je dan, blago ljetnje predveće, i nekad na takav radni dan nije bilo moguće naći odrasla čovjeka u selu. Sve je bilo na radi. Sad je noć, mornarica puna igra se u karte i na biljaru... Kad ja prođem ispred kuće tvoje... Kad ja prođem ispred kuće tvoje... Kad ja prođem ispred kuće tvoje...

GOĐISNJA SKUPŠTINA DRUŠTVA »ISTRA« U SPLITU.

Split, 18. oktobra 1937. U nedjelju 17. oktobra održano je godišnje skupštino društva »Istra« u Splitu. Skupštinu je otvorio u 9 i po sati prije podne društveni predsjednik... Na skupštini su prisustvovali predstavnici... Na skupštini su prisustvovali predstavnici... Na skupštini su prisustvovali predstavnici...

IZ LUBLJANSKEGA »TABORA« SVEČANA OTVORIŠTE PREENOVJENEGA ZAVETISKA

U nedjelju 24. oktobra 1937. održano je svečano otvorište obnovljenoga zavetiska u Ljubljani... Na otvorištu su prisustvovali predstavnici... Na otvorištu su prisustvovali predstavnici... Na otvorištu su prisustvovali predstavnici...

IZ LUBLJANSKEGA »TABORA« SVEČANA OTVORIŠTE PREENOVJENEGA ZAVETISKA

U nedjelju 24. oktobra 1937. održano je svečano otvorište obnovljenoga zavetiska u Ljubljani... Na otvorištu su prisustvovali predstavnici... Na otvorištu su prisustvovali predstavnici... Na otvorištu su prisustvovali predstavnici...

NAŠA KULTURNA KRONIKA

IZAŠAO JE II DIO KNJIGE »ISTRA« PROF. ŽICA

Upravo je izašla iz stampe obimna geografika (168 str.) studija poznatog stručnjaka g. Nikole Žice »Istra« (dio II) Covic. Antropogeografsko stanje potkraljevine (skopska rata). Ova je knjiga pisana poznatom stručnom spremom i savješnošću, kojom se očituje u svim dijelima i radovima g. Žice. Pisac je potanko prikazao teritorij Istra, prošlost stanovništva, današnje narodnosne skupine u Istri, gospodarsku privredu i ostale privredne grane. Zatim slijedi prikaz demografskih prilika, u kome je pisac obradio gustoću stanovništva i prirast. Na kraju knjige nalazi se opis znatnijih gradova i naselja, kazalo imena i stvari s popisom slika.

BEVK FRANCE: ČLOVEK PROTI ČLOVEKU

Jugoslavenska knjigarna u Ljubljani je ranokor izdala treći zvezek Bevkovih velikih spisa, in sicer roman »Človek protiv človeku«. Ljubljanski »Slovenec« piše ob tri priljiki o Bevku u njegovom najnovijem romanu: »Pred nam leži treći zvezek Bevkovih izabranih spisov, ki bo priletelo presnetil vsakega ljubitelja lepe knjige, preprostega in razbrazenega. Bevk se je pojavil, se izlozaval in zrastel nekako izven reprezentativnih literarnih krogov v naši slovenski metropol, zato je bilo njegovo uveljavljanje težje nego drugih. Pa čeprav se o njem piše razmeroma malo, je Bevk danes verodajni i najviši pisatelj, ki se bere morda največ in najraje! saj je na eni strani gotovo naš najbolji mnogostanski pripovednik z izredno tvornilo silu, kateremu povprečni bralec zaradi izredne njegove plodovitosti še slediti ne more več. In res ga nam pokazuje prav vsak zvezek od nove strani. Priljčki veliki roman naš vede v 14. stoletje goriske zgodovine. Ozadje tvori ponesrečeni upor dela goriskega in furianskega plemstva proti oglejskemu patrijarhu Bertrandu, a v ta okvir zajame vse duhovno in socialno življenje tedanjega plemstva in ljudstva, povezano v pestro bogastvo slik s prestresljivo zgodbo Fridrika de Portisa in Irene hčerke cerkijanskega graščaka. Ker je naš knjižni

na, a ima mnogo dobrih slika, a priložena je također posebna etnografska karta, koja prikazuje demografske prilike u Istri. Knjiga je izdala Biblioteka Hrvatski Izvan domovine (Hrid) koja je pokrivala koncem prošle godine, a svaki joj se od objavljive djela o svim hrvatskim manjinama i hrvatskim iseljenicima. Ne bi smjelo biti ni jednog svjetskog Istranina ni drugog emigranta, koji se ne bi potpomogao rad ove biblioteke, jer je njezina svrha, da duhovno pobjede sve naše sunarodnjake bez obzira gdje se nalaze. Cijena je ovaj knjiž (druga i treća knjiga Biblioteka Hrid) u broširanom povezu Din 40.-, a u preplati Din 30.-. Tvrdo vezana stoji Din 50.-, u preplati Din 40.-. Objie knjige prof. Žica o Istri (I i II dio) stoji Din 60.-, u preplati Din 45.-. Knjiga se naručuje kod Biblioteka Hrid, Zagreb VI, poštanski pretnac 53.

IZŠLA JE PIVA LETOSNJA STEVILKA »NAŠEGA RODA«

Izšla je 1. številka »Našega roda« v kateri sodelujejo: Arnost Adamič z »Veliko tekmo«, s člankom, ki ga je ilustriral Niko Pirnat, Josip Ribič s nadaljevanjem esajsa »Kaj je živali, katerega je ilustriral Maksim Gaspard ter z »Jakec-Pakec«, katerega je ilustriral M. Bambič. V rubrici Doma in po svetu je udeležjen Lojze Zupan s podučnim spisom »S prazno malho na Kočevskih, s polno pa v Naš rod«, Viktor Pirnat pa s člankom »Česa se rad spominjam, A. Ingolič s »Zlatarij z Drave in Murec, Ivan Dodič »Pri gorjanskih zvonarjih, Štefanija Guden »Dobrotne zemeljske noči«, S posmislami sta udeležena V. A. Taufer z »IX. K. Fran. K. »Pozemlje hmelj«, V. A. »Kimavec«, Mirko Kubič »Berackie. Naš znani pisatelj France Bevk je napisal esaj »Pesterna« katero je ilustriral Lj. Ravnikar.

naest godina, ali u plesu ona vodi mladiće, koji plesu s njom, a ne oni nju. Kad je tako gledam, crvenu, nabreku, i čvrstu, sjedam se jedne druge naše žene, neke sada već pokojne Luca, koja je nekad sa kvintalom pšeniće pod jednim i kvintalom pšeniće pod drugim pazuhom mogla da ode sa gumna na tavan. Takve su nekad tu bile žene, a eto i Zora je takva. Samo što se njezine misli ne okreću oko kvintala pšeniće, nego oko sivilnih haljina, oko mladića, koje ona kovitla oko sebe, oko nedeljnih plesova, oko trajne ondulačke. Kad je oprala tanjuru, ona je izašla na šternu i u dvije minute oprala svoju bajnu plavu kosu, koja je već po malo šarava crvena od električnog paljenja kod frizera u Puli. Sad namješta kosu, udešava da se kovrče razvijaju, pa zatim proja jednu po jednu sivilnu haljinu, skrojenu za druge, da vidi i ona i drugi, kako bi njoj takva haljina pristajala. Na kraju sjede do Dele, i sa njom objeava neku slatku talijansku pjesmu. Pa se opet trže i zapjeva starinske hrvatske napjeve našega sela:

Nagnulo se drivo orihovo na prilipo lce junakovo Sarce moj!

Viljuga se stari napjev u staroj kući kraj tankranja mašina i šuštanja svile. Djevojke osjećaju da je taj staro malo šarava crvena od električnog paljenja kod frizera u Puli. Sad namješta kosu, udešava da se kovrče razvijaju, pa zatim proja jednu po jednu sivilnu haljinu, skrojenu za druge, da vidi i ona i drugi, kako bi njoj takva haljina pristajala. Na kraju sjede do Dele, i sa njom objeava neku slatku talijansku pjesmu. Pa se opet trže i zapjeva starinske hrvatske napjeve našega sela:

Još uvijek ove više vole mlihe i roženice od harmonike, stari ples od novih, ima u selu bar dvadeset mladića koji umiju da sviraju u mlihe, ali ako se ti instrumenti ne smiju javljati u »Dopolavoro« gdje je jedan mlihe držati plesovi, šta će biti u dužem roku?

Uvija se oko mene mala Dela. Eto ona je rođena pod Italijom, kum joj je bio Talijan, dobila je i talijansko ime, koje nikako ne mogu da napjevamo, sav njezin rod je pjevao samo hrvatski. Sav starinski napjev, to su bili najbolji pjevači u selu. Ona mi prilazi: — Barba Miho, zakantajmo mi dva. Ja se nečakam i izgovaram, da ne umijem pjevati na debelo i da bi za nju trebalo bolji glas od moga. U stvari

želim da pjevam s njom i ona vrie bro osjeća, zašto.

— Barba Miho, zakantajmo se spomenuce. Forsi nememo ništa skupa. Kakokoli zakantate, ja ću za vam. Magari uno ta nis jos ni čula.

Luca je spremlila kavu, nudila je redom mladiće i djevojke, u stvari spremlila samo za sebe i mene. Zora odbila kavu i iz kredenca izvukla mad kruha i sira. Dela i ja smo zašli. Pjvali smo dugo. i »Dvi sestri« i »Pošku« i »Pavu« i »Pustu mladost« i »Katu« i pjesme o djevojci koja se »sardila pa ni večerali« i drugi naš stari reperato. Zelio sam da što više od toga ostane, od melodija i riječi. Izgledalo sam sam sebi kao djed što pjevala uvajma na šuštanju neku staru objelisku svetinju, staru pjesmu, staru tradiciju. Iza svake nove melodije Dela je razdragano i ponosno klicala:

— Ma su lji bi li stari kantil!

Bolha me je ta njezina konstatacija o ljepoti starih pjesama izrečena u prošlom vremenu, ali sam mogao da dođam da su oni vaiki lji i da će ljepše ostati za onoga, tko ih bude umio da pjeva.

Mlada Luca je premjerala neku novu bluzu. Ona Luca, što se čini svojom neošišanom kosom, u čijem je ukusno i snasim licu na gradjaniku, u svojoj stegnutoj bluzi i uskoj sukni. Kaže da je njezin ideal da ima bluzu kao jedna od talijanskih učiteljica u selu, bluzu što ide preko sukne, na dugmeta i steže se pozadi. Bucmasta Marja je cijelo vrijeme tih i plete debelu šaravu čarapu za oca. Ona je jedina kojoj sam u ruci vidio pletivo. Vihasta Fuma skade sa mjesta na mjesto i priča o svome mladiću. Ona ima dvadeset osam godina, ali to tajl, on ima osamnaest. Ja joj proćem da će se na kraju udati za udovca, kad je bila tako lbiteljiva.

Spušta se veće. U selu je sve življe. Vri od ljudi. Radnici se s posla vraćaju, mnogo odmorili i svježiji nego što su bili dok su radili na svome. Točli se vingo, kola novak. Odlazim od Luče, ne pružajući nikome ruku na rastanak, kao da ćemo se svakoga dana tako viđati. A možda je ovo bio i zadnji moj boravak u toj kući i zadnje viđenje sa Lucom u životu. Ipak odlazim sa nekom fatalističkom vjerom, s kojom sam uvijek iz svoga sela odlazio, da ću se ova-mo opet vratiti. Toplinu osjećanja pri rastanku uljevavam u kratak podzav starih krsčana, koji je još toliko mlo svima seljicima svijeta:

— Bog s Vami.

MIHO KRVAVAC.

*) Peti fejljon smo presklohi — i ako nam se nije slika — ali mi prošle sedmice spavao. — Opaska ur.

Istra izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oznake se računaju po cjeniku rova ulice 48, III. kat. — Tisak: Stećkajina.

Čekovnog računa 86.789. — Preplata: za cijelu godinu 48.— din., za pola godine 24.— din., za inozemstvo dostrožnje, za Ameriku 2 dolara Jugoslavenske štampa d. d. Zagreb. Masarykova 28a, II, broj telefona 67-80. — Za uredništvo odgovara: IZV. STAKI, Zvonimir. — Vlasnik i izdavač: Konzorzijska Istra, Miskova ulica broj 23a. — Za dakarsku odgovara: Rudolf Poljanec, Zagreb, Ulica broj 121.